

Schabowska, Krystyna

Wystawa Technika w starodruku w Politechnice Lubelskiej (Lublin 10-14 V 1999 r.)

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 44/3-4, 211-212

1999

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.



WYSTAWA *TECHNIKA W STARODRUKU* W POLITECHNICE LUBELSKIEJ
(LUBLIN 10–14 V 1999 R.)

W dniach 10–14 maja 1999 roku w Politechnice Lubelskiej miała miejsce interesująca wystawa *Technika w starodruku*, której organizatorem była Biblioteka Główna Politechniki Lubelskiej.

Wystawiono tam blisko 40 egzemplarzy starych druków (do 1880 roku) pochodzących ze zbiorów Biblioteki Klasztoru oo. Karmelitów Bosych z Lublina oraz Wojewódzkiej Biblioteki im. H. Łopacińskiego w Lublinie. Zaprezentowane na wystawie dzieła tematycznie dotyczyły szeroko rozumianych nauk technicznych. Wystawę otworzył JM Rektor PL prof. Kazimierz Szabelski, a oprowadzał po niej dyrektor Biblioteki PL Ryszard Bania.

Za kanwę scenariusza ekspozycji posłużyły cytaty z dzieła *Architectura militaris, to jest budownictwo wojenne...*, którego autorem był XVII-wieczny inżynier wojskowy i kartograf Józef Naronowicz-Naroński (1610–1678).

W pracy tej m. in. określono wymagania jakim powinien sprostać inżynier „Jaki ma być inżynier i co jego jest powinność, umiejętności i jaka zacność”, jak również wyszczególniono dyscypliny naukowe, których znajomością musiał się wykazać „O naukach do inżynierstwa należących”.

Za podstawę nauki inżyniera uznał Autor znajomość arytmetyki, geometrii i mechaniki, pisząc „Naprzód ma być dobrym arytmetykiem i geometrą matematycznym...” i dalej „A najbarziej ma umieć *artem mechanicum*, bo ta nauka jest prawie dusza inżynierska...”. Inne dyscypliny uważane przez J. Naronowicza za niezbędne do edukacji inżyniera to: chemia, astronomia, geografia, historia, filozofia, artyleria, a nawet nauki czarnoksiężskie. Jak z powyższego wynika inżynier miał być edukowany bardzo wszechstronnie.

Przyjmując zatem ten punkt widzenia, utworzono działy od nauk podstawowych po specjalności, a główną ideą organizatorów było pokazanie dostępnych podręczników, obejmujących powyższe dziedziny nauki.

Z geometrii przedstawiono podręcznik Stanisława Solskiego: *Geometra polski to iest nauka rysowania podziału, przemieniania, y rozmierzania linii, angułów, figur, y brył pełnych*. Kraków 1683.

Z fizyki zaprezentowano m. in. dzieła Józefa. Osińskiego: *Fizyka doświadczeniemi potwierdzona*. Warszawa 1777, Wacława. Sierakowskiego: *Silnie czyli oszczędzania zdrowia pracujących około ciężarów*. Kraków 1799 oraz Franciszka Scheidta: *O elektryczności uważaney w ciałach ziemskich i atmosferze*. Kraków 1783.

W dziale chemii eksponowano pracę Jędrzeja Śniadeckiego: *Początki chemii*. Wilno 1800.

Osobnym działem była architektura, gdzie wystawiono m. in. Józefa Rogalińskiego: *Sztuka budownicza na swoje porządki podzielona*. Warszawa 1775, *Budownictwo wiejskie do gospodarskich potrzeb stosowane, a do użycia krajowego podane*. Warszawa 1788 oraz *Nowa cegielnia wynalazku Jmci Pana Aignera Architekta Warszawskiego*. Płock 1794.

Licznie prezentowane były publikacje z dziedziny wojskowości. Wystawiono tam m. in. podręczniki Józefa Łęskiego: *Teoretyczna i praktyczna nauka żołnierskich rozmiarów czyli miernictwo wojenne* Warszawa 1790 oraz Thielkego: *Nauka dla oficyerów*. Warszawa 1792.

W jednej z gablot znalazły się prace dotyczące kopalni i górnictwa, gdzie wyeksponowano m. in. dzieła Krzysztofa Kluka: *Rzeczy kopalnych osobliwie podatniejszych, szukanie, poznanie i zażycie*. Kraków 1797 oraz Jana Mieroszewskiego: *Wywód ogólny użyteczności i sposobach zaprowadzenia górnictwa porządnego i trwałego w Krajach Rzeczypospolitey*. Kraków (brak daty)

Przemysł ówczesny reprezentowała pozycja Józefa Osińskiego: *Opisanie polskich żelaza fabryk*. Warszawa 1782.

O pracy inżyniera J. Naronowicz wypowiedział się bardzo pochlebnie pisząc: „Ingenier też nad wszystkich największą ma prace—w dzień delineacje czynić, wały, okopy stanowić, rozrządzać, a w nocy to wszystko na papierze delinacja czynić, bo w dzień co inszego do prace nastąpi”.

Z wystawą zapoznać się można w Internecie pod adresem <http://biblioteka.pol.lublin.pl/wystawa>

Krystyna Schabowska
(Lublin)

SESJA WYJAZDOWA
KOMITETU HISTORII NAUKI I TECHNIKI
POLSKIEJ AKADEMII NAUK
NA TEMAT TRADYCJI POLSKIEGO PRZEMYSŁU NAFTOWEGO

Sesja odbyła się w dniach 29 maja–1 czerwca br. na Ziemi Krośnieńskiej, miejscu narodzin polskiego i światowego przemysłu naftowego.

Uczestnicy sesji wyruszyli z Warszawy na Podkarpacie zradiofonizowanym autokarem, udostępnionym przez Wydział I Nauk Społecznych PAN. Po drodze zatrzymano się w Nietulisku koło Iłży, gdzie zwiedzono pozostałości dużej, napędzanej energią wodną, walcowni wzniesionej w czasach Królestwa Polskiego